Sumari

Pròleg, Jordi Cuixart 7
A manera d'introducció, Joan Miró i Miquel Vila 11

Part I
Aprenentatges del procés

La ideologia catalana, Arnau Valdovinos 19
L'experiència d'Universitats per la República, Jordi Vives i Marc Barbacil 27
L'eclosió dels CDR i la potència del moviment popular, Júlia Urgell ... 39
Soviets catalans? Vida i potencialitats dels CDR, Marc Geli 47
"Junts pel Sí": ERC i CDC en els límits autonomistes de la política, Clara Barbal 59
La CUP i el procés, Aïda Sanuy 69
Conseqüències psicosocials del procés. Per una gestió col·lectiva dels efectes de l'excepcionalitat política i la repressió, Sheila Marín..... 81

Part II
Perspectives de l'independentisme

Mercat perifèric o Nació. Per una política econòmica sobiranista, Noel Huguet 93
Perspectives de l'independentisme de dretes en el cicle postprocés, Jordi Aragonès..... 107

Pagès editors

La guerra, les trinxeres i els tribunals de justícia. Elements per al debat sobre una estratègia antirepressiva, David Aranda 117
El cicle polític postcrisi de l'Estat espanyol, Òscar Blanco 127
Apunts per una política exterior independentista, Miquel Vila i Joan Miró 137
Repensant els Països Catalans: de la nació eslògan al "matrimoni de conveniència", Ferran Badenes 149
Periodisme de trinxeres en temps de conflicte, Laura Aznar 163
Santa Coloma, Catalunya. La batalla en la AMB, Oriol Corral 171

Part III

Perspectives de l'independentisme popular

El sindicalisme nacional: una oportunitat necessària de l'independentisme, Marta Bolinches i Ferran Coll 183
Els joves: motor de lluita, Adrià Font 193
La primera trinxera; municipalisme i república, Mercè Amich i Mar Camps 201
Construïm República des del feminisme, Núria Alcaraz 207
L'esquerra catalana i la qüestió de la identitat nacional, Arnau Barquer 217
Dels moviments socials al subjecte revolucionari. Política i poder en un món en crisi, Quim Roca 225
Escoltisme, país i transformació social, Joan Guisado 235

Epíleg, Josep Miquel Arenas Beltran, Valtònyc 249

Notes biogràfiques 253

Pagès editors

A manera d'introducció

Joan Miró - Miquel Vila

Pagès editors

L'any 2009 un grup de persones involucrades en diferents espais de l'esquerra valencianista varen trobar-se col·lectivament en la publicació d'un llibre —*Ara, País Valencià. Reflexions i experiències de la generació que ve*—[1] amb l'objectiu de reflexionar sobre les causes, conseqüències i potencials sortides a la llarga i asfixiant nit que sofria el País Valencià. Vuit anys després, al passat 2017, la majoria d'ells es retrobarien en una nova publicació —*País Valencià, avui i demà. Reflexions generacionals en temps de canvi*—[2] per debatre altre cop sobre el rumb del país, ara, però, amb més optimisme a la retina: l'esquerra valencianista representada per Compromís dirigia la Generalitat com a segona força del pacte de govern i governava a l'Ajuntament de València com a primera força. Amb la mateixa voluntat de "pensar el País amb certa perspectiva", amb la mateixa convicció que "l'impuls transformador no depèn només de l'atreviment o de l'estat d'ànim —que també—, sinó que necessita una direcció",[3] un grup d'activistes involucrats durant els darrers anys en el moviment independentista català ens hem aplegat en el llibre que teniu entre les mans amb l'objectiu de debatre i proposar rutes i sortides per a l'independentisme en el nou cicle polític que s'obre després de la fi de l'anomenat "procés". La convicció és que, davant les dificultats que l'independentisme afronta en l'actual moment d'interregne polític, l'articulació d'espais

1. Jordi Muñoz (ed.) (2009). *Ara, País Valencià. Reflexions i experiències de la generació que ve,* València: PUV.

2. Jordi Muñoz (ed.) (2017). *País Valencià, avui i demà. Reflexions generacionals en temps de canvi,* València: Balandra Edicions.

3. Ibíd., pàgina 9.

de debat on construir un relat —més o menys— compartit sobre què ha passat, però sobretot, sobre què cal fer, esdevé una tasca indispensable.

De fet, en els darrers mesos han anat apareixent cròniques i anàlisis sobre la calenta tardor catalana del 2017 que han intentant fer balanç sobre què va faltar, qui va fallar i per què no es va guanyar. Així, a diferència del to triomfalista que caracteritzava gran part del torrencial volum de literatura periodística i política que es va escriure sobre el procés abans de l'octubre del 2017, les avaluacions postoctubre han tendit a un pessimisme temerari i una autoflagel·lació accentuada que, més que ajudar a bastir una lectura compartida d'aquells moments, han portat a dilapidar una part del capital polític que l'independentisme acumulà durant aquelles jornades. D'aquesta manera, d'elles sovint n'aflora la perillosa idea que la derrota de l'octubre de 2017 va ser causada per l'excessiu atreviment d'un poble que va desitjar la llibertat per sobre de les seves possibilitats, i, en conseqüència, la percepció que els grans aprenentatges que aquesta experiència ens deixà (la centralitat de la desobediència popular i institucional, la idea que el futur dels catalans i les catalanes el decidirem els catalans i les catalanes, el caràcter autoritari de l'Estat espanyol, la necessitat de construir espais de sobirania dins i fora de les institucions, etc.), no constitueixen lliçons estratègiques a salvaguardar, sinó, per contra, errades "de principiant" sobre les quals convé no reincidir.

En aquest sentit, la importància de l'avaluació dels resultats de l'octubre del 2017, i del procés mateix per extensió, no sols no és trivial sinó que és decisiva. Ho és perquè sembla evident que la tardor del 2017 emergirà, amb més retrospectiva de la que tenim ara, com el moment clau de la història política i social de la Catalunya de la primera part del segle xxi. Si aquest és el cas, si el 2017 esdevé amb el pas del temps un moment de perdurable i genuïna significació transformadora —l'any en què moltes coses importants varen començar, l'any en què moltes d'altres varen acabar (o, almenys, varen començar a acabar)—, la batalla per convertir-lo en "tràgic" o "inspirador" en última instància és òbviament determinant. D'ella en dependrà les passes que serem capaços de fer i l'impuls per seguir lluitant que serem capaços de reunir. De la seva cons-

Pagès editors

trucció col·lectiva se'n derivaran mesos i anys de vacil·lacions i reculades del catalanisme o noves etapes de construcció nacional.

És per això que en aquest llibre apostem per fer una lectura del procés que, més que partir de l'assumpció que fou un desastre absolut, una derrota sense pal·liatius, prefereix concebre'l com el moment en el qual, en més de tres segles d'ocupació, la victòria estigué més propera; un primer "assaig general" que si bé no ens permeté guanyar, sí que ens servirà per afrontar millor el següent embat que vindrà. Perquè per molt paradoxal que sigui la fórmula, les "bones derrotes" poden ser el camí de la victòria.

Precisament per aquest motiu, aquest no vol ser un llibre que parli sols o bàsicament sobre el procés. En ell, més que una mirada retrospectiva dels darrers anys, per més necessària que sigui, n'hi trobareu una de prospectiva dels vinents. Amb això no volem restar importància a la tasca d'anàlisi de les passes fetes (efectivament, els primers capítols del llibre hi estan dedicats), sinó emfatitzar la necessitat de fer tal anàlisi del passat amb la voluntat de perfilar un diagnòstic enfocat no a ressaltar les limitacions del present sinó a encertar les propostes de futur. Perquè avui el més necessari —i difícil— és pensar en com avançar.

Ja avancem ara que al final d'aquest llibre no us trobareu amb la fórmula concreta sobre com fer la independència. Desgraciadament, no la sabem. El que sí intuïm, però, és que mentre no la sapiguem, no podem deixar de fer treball polític en clau sobiranista. O en d'altres paraules, sense política independentista no hi haurà independència. Els diferents capítols d'aquest llibre intentaran concretar què vol dir això en diferents àrees polítiques i socials. Només volem llançar, abans de donar-los-hi pas, dues idees generals que els dos firmants d'aquesta introducció creiem que afloren d'una lectura transversal del conjunt de capítols.

La primera és que el fracàs del "bilateralisme autonomista" (el manteniment d'un horitzó estratègic basat en última instància en forçar una negociació amb l'Estat), per molt radical que fos, no ha de portar, òbviament, a un abandonament del "sobiranisme unilateralista" (és a dir, de l'independentisme). I si això ens semblava obvi abans de l'octubre del 2017, ho és encara més a finals de la primavera del 2018, quan s'ha fet

Pagès Editors

patent que les elits estatals no restauraran la legalitat autonomista prèvia al novembre del 2017, sinó que aprofitaran les esquerdes obertes però no resoltes pel procés per aplicar canvis estructurals en la constitució material de l'Estat en contra dels catalans i les catalanes. Com ens explicà Gramsci, la reacció feixista no emergí en el punt àlgid de l'ofensiva obrera del moviment dels consells de fàbrica, sinó a recer de la seva derrota.

La segona és que, com a conseqüència d'aquest tancament espanyolista (i elitista) de tots els poders de l'Estat (del judicial i de l'executiu, però també del mediàtic, l'econòmic i el reial), qualsevol mirada a mitjà i a llarg termini que plantegi una dicotomia entre rearmar-se per preparar una nova confrontació amb l'Estat o retirar-se a gestionar l'autonomia amb l'objectiu "d'eixamplar" la base de l'independentisme a través de les famoses "polítiques socials" peca d'oportunisme. Si bé és cert que, en favor de la segona hipòtesi, a curt termini, la insistència en una estratègia de confrontació frontal impossibilita a l'independentisme la generació de noves complicitats, així com també ho és el fet que una potencial demostració per part de l'independentisme, a través de l'acció de govern, de ser l'actor que millor representa els interessos de les majories socials portaria segurament a un augment dels seus suports, també ho és, en favor de la primera, que l'articulació d'una majoria independentista que faci inevitable la ruptura passa inevitablement per fer aparèixer els independentistes com a capaços de portar-la endavant. Encara que no ha estat reflectit en cap enquesta demoscòpica per la brevetat del moment, fou precisament durant les jornades de l'1 i del 3 d'octubre, és a dir, aquells dies en què la capacitat de dominació de l'Estat a Catalunya es demostrà més esquerdada, aquells en què el bloc republicà eixamplà el seu perímetre d'influència més enllà de qualsevol frontera electoral independentista.

Així, doncs, les diferents peces que conformen aquest llibre constitueixen reflexions tant generals (sobre la relació entre l'independentisme i el món dels comuns, sobre els reptes de l'independentisme a l'àrea metropolitana de Barcelona, sobre la construcció de relacions entre els diferents Països Catalans, etc.) com sectorials (sobre el paper del moviment estudiantil en relació amb la lluita independentista, sobre els reptes

Pagès Editors

polítics del feminisme a Catalunya, sobre la gestió de la repressió de l'Estat, sobre les oportunitats per bastir un sindicalisme nacionalment autocentrat, etc.) que exploren possibles maneres de seguir fent política independentista en el nou escenari polític. El denominador comú de totes elles és el propòsit de tractar de manera concreta problemàtiques irresoltes i debats de l'independentisme, tenint com a guia principal la voluntat de mirar més al futur que al passat, és a dir, de proposar més que criticar.

Les autories dels diferents capítols conformen un grapat heterogeni de veus crítiques que comparteixen almenys tres característiques. La primera és el fet d'haver nascut a finals dels anys vuitanta i principis dels noranta, i, per tant, la d'haver-nos socialitzat políticament durant els anys immediatament anteriors al procés i/o durant el procés. Què implica això? Que si bé vam tenir temps de conèixer (i sofrir) el fangar de l'autonomisme, hem desenvolupat la pràctica totalitat de la nostra militància política *en procés*: la nostra cultura política és la pròpia d'una generació que ha viscut l'acció política amb la perspectiva de tenir la independència a tocar, aliena, més o menys, als codis, vicis i pràctiques de l'autonomisme. La segona característica compartida per tant és la d'haver-nos involucrat —i seguir-ho fent— de manera activa en el moviment independentista a través de la militància política i social en diferents espais de lluita, com per exemple el Sindicat d'Estudiants dels Països Catalans, la CUP, Òmnium Cultural, Arran, les JERC, Universitats per la República, la Intersindical, els CDR o l'Assemblea Nacional de Joves Independentistes, per anomenar-ne sols alguns. En aquest sentit, el llibre pretén ser un modest punt de trobada on abocar i compartir els diferents aprenentatges acumulats per aquest ampli ventall d'espais de lluita. Finalment, com es desprèn de l'anterior llista d'organitzacions, la tercera coincidència és la d'entendre la lluita independentista des d'una òptica d'esquerres. Aquesta identitat política no es pot separar del segon gran esdeveniment col·lectiu, juntament amb el procés, que ha travessat les nostres vides: la crisi econòmica global sorgida del sistema financer occidental a partir del 2007. Com el procés, la crisi també es presentà en les nostres vides en un moment de particular importància: aquell en

Pagès Editors

què transitàvem del sistema educatiu al món laboral. En altres paraules: formem part d'aquella generació que va formar les seves expectatives i aspiracions vitals en el *boom* pre-2007, però que es va trobar realitzant-les en el declivi post-2007. La primera generació de joves dels Països Catalans que de manera massiva tindrà uns estàndards de vida inferiors als dels seus progenitors i que engreixarà massivament les rengles del que els sociòlegs comencen a anomenar "precariat".

Abans d'acabar, un darrer aclariment. L'obra que teniu a les mans no té cap voluntat doctrinal o programàtica. Més aviat el contrari: la suma d'aportacions constitueix un ventall divers i plural de punts de vista que en alguns casos fins i tot apunten a direccions divergents. Tanmateix, compartida amb totes elles és la consciència que l'independentisme afronta temps difícils que li demanen repensar-se profundament a si mateix com a condició per avançar. En diversos dels seus llibres, Slavoj Žižek explica que hi ha certs moments en els quals l'única opció que els queda als fidels a una religió és l'heretgia (o en d'altres paraules, deixar de creure). És a dir, conjuntures històriques en què la ruptura sectària emergeix com a única opció viable per seguir sent fidels. Hi ha motius per pensar que els independentistes ens trobem en un moment similar. Partint de la tossuda voluntat de no abandonar el compromís amb el país, és el moment de pecar o morir. Que es preparin, que això no ha fet més que començar.

Juliol del 2018
Torroella de Montgrí i Barberà del Vallès

Pagès editors

Cada autor es fa responsable de les seves opinions sense que això vinculi la resta de participants

Pagès editors

© de la coordinació del llibre: Adrià Font Bofill, Joan Miró Artigas, Jordi Vives Faig, Miquel Vila Moreno, 2018
© dels textos: Els seus autors i arxius corresponents, 2018
© del pròleg: Jordi Cuixart Navarro, 2018
© de l'epíleg: Josep Miquel Arenas Beltran, 2018
© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2018
C/ Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.cat

Primera edició: gener de 2019
ISBN: 978-84-1303-040-1
DL: L 1.322-2018
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L
www.bobala.cat

imprès a **lleida**

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.